

Inatsisissatut siunnersuummut oqaaseqaatit

Oqaaseqaatit nalinginnaasut

1. Aallaqqaasiut

1.1. Tunngaviusooq

Inatsisip siunertaa tassaavoq innuttaasut, uumasut avatangiisillu qinngornernut ulorianartunut illersussallugit.

Taamaammat inatsimmut siunertaasoq tassaavoq ataatsimoortumik matussusiinera aamma taamaattumik qinngornernik ioninngortitsisartunik atuineranut aamma sunniuteqartitsineranut tamanut atorsinnaasunngorlugu, imaangippat pineqartoq aalajangersimasooq inatsimmi ilanngunneqassanngitsutut immikkut pineqarsimanngippat imaluunniit tiguneqarsimanngippat. Taamaaliornikkut pineqartoq sunaluunniit qinngornernut illersorneqarnissamut tunngasooq qulakkeerneqassaaq.

Taamaammat inatsisissatut siunnersuutip innuttaasut tamarmik mianerinninnissanut aamma iliuusissanut ilaatinneqartut qulakkiissavai, tassa qinngornernik ioninngortitsisartunik sunniuteqartitsineranut attuumassuteqartunut.

Taaneqareersutut inatsisissatut siunnersuutip qinngornernik illersuinissaaq tamanut atuutsinneqarpoq, aamma taamatuttaaq peqqinnissaqarfiup napparsimavii aamma kigutileriffii, imaani suliffissuit aammattaaq soorlu assersuutigalugu ilisimatusarneq tunngavigalugu ilisimasassarsiornerit aamma assersuutigalugit namminersortut inuussutissarsiutinik ingerlatsisut innuttaasunik ataatsimut isigalugit aamma napparsimasunik illersuinissamut tunngatillugu. Tamanna imatut paasineqassaaq inatsimmi matumani malittarisassaliuunneqarput qinngornernut illersuinissamut, annertussutsinik nakkutilliinernut, annertussutsinik killeqartitsineranut, uuttuisarnernut sullissinernut, nakkutilliinernut il. il. tunngasut tamarmik.

Peqqissutsimut tunngasut Namminersornerullutik Oqartussanit 1. januaari 1992 aallarnersumik, tak. Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik pillugu inatsit nr. 369 6. juunimeersoq 1991. (Oqartussaaffiginnilernermik inatsit).

Inatsimmut tassunga oqaaseqaatini imatut allassimasooqarpoq:

“Piginnaatitsissummut ilaapput sammisat tamarmiusut inatsisip atuutsinneqalernerani sundhedsministerip akisussaassuseqarfiata iluaniittut. Ilaatinneqanngillat suliaasanut tunngasut ministereqarfinnut allanut attuumassuteqartut.”

Innuttaasut, napparsimasut aamma nakorsaanermut atortunik atuineranut atatillugu (sulisorineqartut) inatsisip atuutilersinnerata nalaani peqqissutsimut ministerip naalakkersuisutut pisussaaffeqarfianut ilaapput.

Danskit radioaktivitetinut inatsisaat aamma røntgen pillugu inatsisaat Kalaallit Nunaannut atuutinngilaq peqqissutsimut tunngasup tiguneqarnerani. Inatsimmi nr. 369-imi 6. juuni 1991-imeersumi Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik pillugu ulloq 1. januaari 1992-imi oqartussaaffignilernermik inatsisip atuutilersinnerata tungaanut kunngip akuersineratigut inatsisit atuutilersinneqarsinnaapput. Tamanna pinngilaq, kingornatigullu Kalaallit Nunaannut qinngornermut illersuutissamut inatsimmik suliaqartoqanngilaq.

Taamaammat qinngornernut illersuinissamut tunngasup Kalaallit Nunaanni ataatsimoortumik malittarisassiuunneqarnissaa ullumikkut amigaataavoq, soorlu aamma uagut napparsimavitsinni aamma kigutlerivinni røntgenimik atuinnermut tunngasut inatsisitigut Kalaallit Nunaanni malittarisassiuunneqarsimangitsut.

Taamaattumik Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup Inatsisartut 2015-imi ukiakkut ataatsimiinneranni Inatsisartut inatsisissaannut siunnersuut saqqummiunniarpaat qinngornermut illersuutissamut tunngasoq pillugu killiliussatut inatsisissatut siunnersuut, tassani ataatsimoortinneqarlutik qinngornernik ioninngortitsisartunik aamma røntgenimik atuineq inatsimmi ataatsimi.

Killiliussatut inatsimmi tassani nutaami siunertaavoq, taassuma sammisaqarfinni malittarisassiuussinissaa Kalaallit Nunaannut attuumassutilinnik Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup akisussaassuseqarfiata iluani.

Qinngornernut illersorneqarnissamut ataatsimoortumik malittarisassiuussineq innuttaasut ataatsimut isigalugit, napparsimasut, nakorsaanermi sakkut aamma atortut il. il., imaani uuliasiorluni suliffissuarni, røntgenimik atuinnermut aammattaq igitassat radioaktiviussut, nakorsaanermut atatillugu pilersartut, suliffissuarni imaluunniit ilisimatusarnermik suliaqarnermi akuutissanik radioaktiviusunik atuinnermit pisut aamma taakkuninnga suujunnaarsitsineq ullumikkut Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup akisussaassuseqarfiata ataaniippoq. Taamaattorli aatsitassarsiornermi ingerlatsinernut tunngatillugu akuersissutit aamma akuerineqarnerit Aatsitassat pillugit ingerlatallu tamatumunnga pingaarutillit pillugit Inatsisartut Inatsisaat (Aatsitassat Ikummatissanullu Inatsit) tunngavigalugu malittarisassiuunneqassapput. Taamaattumik imaani uuliasiorluni suliffiussut inatsimmut matumunnga ilaatinneqarsinnaapput ingerlatsineq taamatut ittoq aatsitassarsionertut isigineqartariaqanngimmat.

Killiliussatut inatsimmut matumunnga piumasagaataavoq oqartussaassuseqarfinnut ilaatigut allanut killeritinneqartut erseqqinnerulersinneqarnissaat, tassa siunissami nalunaarutininik suliaqarnissamut atatillugu.

Oqartussaassuseqarfinnut allannut killeritinneqartunut assersuutitut taaneqarsinnaasutut eqqarsaatigineqarsinnaavoq mittarfinni qinnguartaasarneq, tassani qinnguartaanermik suliaqartoq (sulisoq) Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmut ilaatinneqarpoq; innuttaasoq, qinngornernik sunnerneqartoq qinngornerit pillugit inatsimmut matumunnga ilaatinneqarpoq.

Taamatuttaaq atuuppoq røntgenimik atuineq, soorlu assersuutigalugu napparsimavinni, nakorsaq qinnguartaasartoq Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmut ilaatinneqarpoq.

massa napparsimasoq qinngornernik sunnerneqartoq qinngornerit pillugit inatsimmut matumunnga ilaatinneqarluni.

Naalackersuisoqarfimmit eqqumaffigineqarpoq aatsitassarsiornermut tunngatillugu immikkut ajornartorsiuteqartoq, tamannalu pillugu peqataasut oqaloqatigineqassapput, ilaatigut siunissami nalunaarutininik suliaqarnissamut atatillugu.

Naalackersuisooqatigiinnermi isumaqatigiissummi allassimavoq uranimik piianeq aatsaat pisinnaassasoq killiliussatut piumasaqaatit inatsimmi aaqinneqareerpata malinneqarpatalu. Innersuussutigineqarpoq isumannaallisaaneq pillugu Det Internationale Atomenergiagenturip Nunat tamalaat akornanni atomip nukinganik nakkutilliisuutit (IAEA'p) najoqqutassaat naammassineqarsimassasut.

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit aamma Nunanut allanut Naalackersuisoq Inatsisartut 2015-imi ukiuunerani ataatsimiinnissaanni Kalaallit Nunaannut nunat assigiinngitsut 6-it isumaqatigiissutaanni nangaassutaasut atorunnaarsinnissaat pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuummik saqqummiussissaaq. Tamatuma kingornatigut Inatsisartut aalajangiiffigisavaat nunat assigiinngitsut pineqartut isumaqatigiissutaat, taakkunungalugu ilaasut malittarisassat, Kalaallit Nunaannut atuutissanersut.

Nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutit Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit aamma Nunanut allanut Naalackersuisup nangaassutit atorunnaarsinnissaasa ingerlanneqarnissaannut kissaatigisai ukuupput:

- 1) IAEA-mi isumaqatigiissut atomip nukinganik ajutoortoqartillugu imaluunniit radiologimik tunngaveqartumik ajornartoortoqartillugu ikiuinissaq (Ikiuinissamut isumaqatigiissut),
- 2) IAEA-mi isumaqatigiissut atomip nukinganut tunngatillugu isumannaatsuunissaq,
- 3) IAEA-mi nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissut ikummatissaasimasut aamma eqqagassat radioaktivimik akoqartut isumannaatsumik passunneqarnissaat (Eqqagassanut isumaqatigiissut),
- 4) International Labour Organizationimi, ILO-mi, isumaqatigiissut nr. 115 sulisunik illersuinissaq qinngornernut ionininngortitsisartunut,
- 5) Naalagaaffiit Peqatigiit, Forenede Nationer, FN-ip isumaqatigiissutaa atomip nukinga atorlugu pinerliiniarneq pillugu, aamma
- 6) Allannngortitsineq IAEA-mi isumaqatigiissummik atortunik atomitalinnik illersuinissamut tunngasoq.

ILO isumaqatigiissut nr. 115 sulisunik illersuinissamut tunngasoq pillugu nangaassutit Kalaallit Nunaannut ataatsimut atorunnaarsinnissaanut piumasaqaataavoq qinngornermut illersuinissamut Kalaallit Nunaannut atuuttuusumik inatsiseqarnissaa.

Tamatuma assigisaanik Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit inatsit, tamatumunnga tunngasoq tiguneqarsimangilaq, nunami sulisut qinngornermik navianartorsiortinneqarsinnaanerannut tunngatillugu matussusiivoq. Sulisut, tassa avataani uuliasiornermi sulisut, Sulinermi avatangiisit pillugit Inatsimmi ilaatinneqanngillat, kisianni Aatsitassanut Ikummatissanullu Inatsit tunngavigalugu akuersissutit aamma akuerineqarnerit aqutugalugit malittarisassiuunneqassapput.

Taamaattumik isumaqatigiissutit taakku 6-it uranimik piiaanermut pissutsinut attuumassuteqaannanngillat, aammattaarli sulisunik innuttaasunillu qinngornernut navianartorsiortinneqarnermut nalinginnaasumik illersuinissamut attuumassuteqarlutik.

Naak, Kalaallit Nunaannut nangaassutaasut taakku atorunnaarsinniarlugit Naalakkersuisut kissaatigisaqaraluartut, isumaqatigiissutini taakkunani 6-iniittuni, taava pisariaqarpoq qinngornerit ioninngortitsisartut pillugit peqqinnissaqarfiup røntgenimik napparsimavinni kigutileriffinnilu atuisarnerannut atatillugu inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinissaq. Tamatumunnga tunngasoq ullumikkut malittarisassiuunneqanngilaq kiisalu Naalakkersuisut kissaatigaat uagutsinni inuiaqatigiinni qinngornernik ioninngortitsisartunik atuinermit tunngatillugu killiliussamik aalajangiisoqarnissaa.

Taamatuttaaq imaassinnaavoq qinngornernik ioninngortitsisartunik annikinnerusumik atuisoqarnissaa, soorlu assersuutigalugu aalisakkanik suliffissuarni, imaani suliffissuarni aamma sanaartornermi aammattaaq ilisimatusarnermut tunngatillugu ilisimasassarsiornermi.

Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut Inatsisartut 2015-imi upernaakkut ataatsimiinneranni siunnersuummik saqqummiussippot: Nioqqutissanik eqqussuineq annissuinerlu pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarneranik Inatsisartut inatsisaat nr. x, xxx 2015-imeersoq. (Timmisartuutileqatigiiffiit ilaasui pillugit paasissutissat atortutigut elektroniskiusutigut takuneqarsinnaanissaat kiisalu akitsuuserisut inunnik scannerillutik misissuisinnaanissaat).

Allannguutitut inatsisip tamatuma Inatsisartut Inatsisaat maannakkut pisariaqartilerpaa, taannalu røntgenimik atuinermit malittarisassaliuussissaaq, timimik scannerineq kissaatigineqartoq røntgen iluaqutugalugu ingerlanneqartarmat.

Inatsisissatut siunnersuut maanna Inatsisartut Inatsisaatut suliarineqarpoq, tassani aalajangersaaffigineqassapput qinngornernut ioninngortitsisartunut aamma qinngornernut illersorneqarnissamut piumasaqaatit killiliussat. Naalakkersuisunut piginnaatitsissutit killiliussatut inatsimmiittut nalunaarutit aqutugalugit piviusunngortinneqassapput, tassani aalajangersarneqassapput qinngornernik ioninngortitsisartunik, qinngornernut illersorneqarnissamut aamma røntgenimi atuinermit malittarisassaliat.

Tamatumunnga ilutigitillugu siunertarineqarpoq nalunaarutit aqutugalugit malittarisassaliornikkut qulakkeerneqassasoq nunat tamalaat akornanni maleruagassat nalinginnaasut aamma pitsaasumik iliortarnissamut maleruagqusat Kalaallit Nunaata eqqortissagai. (IAEA-mi maleruagqusat nalinginnaasut).

Danmark pisinnaatitsissutitut tunngatillugu naalagaaffittut oqartussaasuvoq IAEA-mi nunat tamalaat akornanni isumaqatigiissutitut tunngatillugu.

Danmarkimi Sundhedsstyrelsen qinngornerit ioninngortitsisartut, røntgen aamma qinngornernut illersorneqarnissaq pillugit, inatsisit tamaasa annertuumik nutarterniarlugit ingerlatsivoq. Nutarterinermut ilaatinneqarput killiliussamik inatsisiliorneq aammattaq sammisamut tunngatillugu nalunaarutit nutaat. Siunertarineqartoq tassaavoq sapinngisamik inatsisit paasiuminarsarnissaat, tamatumunnga ilutigitillugu qulakkeerneqarniarluni EU-mit piumasagaatit nutaajunerpaat ilanngunneqarnissaat, taamatuttaq nunani tamalaani pitsaasumik iliornissamut tunngasut (IAEA-mi maleruaqqusat nalinginnaasut).

Tassa Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmut siunertaalluassaaq Danmarkimi Sundhedsstyrelsenimi inatsisinik suliaqarneq malinnaaffigissallugu kiisalu Naalackersuisoqarfiup inatsimmik suliaqarneq tamanna Kalaallit Nunaanni inatsisiliornermik suliaqarnermut isumassarsiorfigissagaa.

Inatsisartut Inatsisissaattut siunnersuummi killiliussatut inatsisit aalajangersarneqarput, killiliussatut piumasagaatit pingaarnert taaneqareersutullu tamatuma kingornatigut nalunaarutitut piviusunngortinneqassallutik. Annertungaatsiartumik danskit maleruagassiaannut qanitsisiniarnermi Naalackersuisut qulakkeerniarpaat Kalaallit Nunaannit sukkulluunniit pitsaasumik iliornissamut nalinginnaasut (IAEA) eqqortinneqarnissaat, tamatumunngalu ilutigitillugu EU-mi malitassat nutaanerpaat malinneqarnissaat.

Nalunaarutit ilaatigut pissutsinut makkununnga tunngasunik imaqaasapput:

- 1) Nalunaarsuisarnermut aamma akuersissuteqartarnermut atortumik
- 2) Qinngornerit ioninngortitsisartut pillugit annertussutsimut killiliussat aamma nakkutiginneq
- 3) Piumasagaatit ataatsimoortut røntgenip aamma qinngornernik ioninngortitsisartunik nakorsat nakorsaannerminni atuisarnerannut tunngatillugu
- 4) Ajutoornerit aamma ajoqusernerit pillugit nalunaaruteqartarneq
- 5) Upalungaarsimaneq, aamma
- 6) Eqqakkat aamma assartuineq

Kalaallit Nunaanni qinngornernut illersuinissamut tunngatillugu ullumikkut misilittagaqartoqanngilaq aamma piginnaaneqartoqarnani, aamma immikkut ilisimasaqarneq pisariaqartinneqartoq ukiut siulliit ingerlaneranni pilersinneqarsinnaanngilaq. Taamaattumik Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup pisariaqartissavaa Statens Institut for Strålebeskyttelsemik (SIS) suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarnissaq, oqartussaasut suliaasanut atatillugu ikiorneqarnissamut taamatullu allaffissornikkut atortutigut amigaataasutigut qinngornerit

ioningortitsisartut aamma qinngornernut illersorneqarnissamut Inatsisartut Inatsisaat tunngavigalugu passussinissamut atatillugu.

Danskit naalackersuisuinit aamma Naalackersuisunit suleqatigiissitamit pilersinneqartumit Urani pillugu nalunaarusiami oktobari 2013-imeersumi saqqummiunneqartumi imatut allassimasoqarpoq, tassa “Kalaallit Nunaanni suliaasaqarfimmi maleruagassiinerup allaffissornikkullu aqutsinerup siunissami sulisunut, innuttaasunut nalinginnaasumik aamma napparsimasunut tunngatillugu qanoq aaqqissuunneqarsinnaanissaa pillugu danskit aamma kalaallit peqqissutsimut oqartussaasui suleqatigiipput.”

Suleqatigiinneq assingusoq ilisimaneqareerpoq, tassa Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup aamma Statens Institut for Strålebeskyttelsep (SIS) akornanni.

Taamaalilluni 1954-imiilli suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut pigineqarpoq, tassani aalajangersarneqarlutik nunami sulisut sumiiffinni qinngornernik illersorneqarnissamut pisariaqartitsiffiusumi illersorneqarnissaat Danmarkimi (SIS) peqqissutsimut oqartussaasunit ingerlanneqassasoq.

Tamanna tunngavigalugu suleqatigiinnermut tassunga aamma allaffissornikkut aaqqissuussinnermut qinngornernut illersorneqarnissamut pilersinneqareersimasumut naleqqutissaaq Naalackersuisut danskit maleruuaqqusaliassaannut qanittumik suliaqarnissaat, tassa qinngornerit ioningortitsisartut aamma qinngornernut illersorneqarnissaq pillugit nalunaarutinik saqqummiussassanik suliaqalerunik. Piffissami aggersumi nalunaarutinik suliaqarnissami, tamatumunnga ilutigitillugu pissutsit Kalaallit Nunaannut tunngasut eqqarsaatigineqassapput.

Tamakku saniatigut Sullivinnik Nakkutilliisoqarfimmut sulinermi avatangiisit pillugit inatsit tunngavigalugu nakkutilliinnermi oqartussaasuusumut kalaallit aatsitassanut tunngatillugu oqartussaasuisa suleqatigineqarnissaat pilersinneqarsimavoq, tassa aatsitassarsiornernik ingerlatsinernik nakkutilliinnermut tunngatillugu Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmut ilaatinneqartut pineqartillugit.

Killiliussatut inatsisaanerata kingunerisaanik Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq nalunaarutit pillugit ilisimatitsiffigineqartassaaq Naalackersuisunit akuersissutigineqannginneranni. Taamatuttaaq Naalackersuisut Inatsisartunut ilisimatitsisassapput nalunaarutit ataasiakkaat akuersissutigineqannginneranni taakku imarisaat aamma siunertaat pillugit.

2. Siunnersuummi immikkoortut pingaarnerit

2.1 Inatsisissatut siunnersuummi pingaarnerupput qinngornernut ioningortitsisartunut aamma qinngornernut illersorneqarnissamut killiliussatut piumasaqaatit.

Inatsisip ataatsimut isiginnilluni siunertaraa innuttaasut, uumasut aamma pinngortitap qinngornerit ajoqusiisinnaasortaannut illersorneqarnissaat.

Taamaattumik inatsisip atuutsinneqarfia tassaavoq qinngornernik suugaluartunilluunniit tamanik atuneq aamma sunniuteqartitsineq, qinngornernik sunniuteqartitsinernut tamanut atatillugu, ilaatinneqanngillalli qinngornerit pissusissamittut pinngortitameereersut.

Tamatumunnga ilutigitillugu inatsisissatut siunnersuummi oqariaatsinut nassuiaatit aalajangersarneqarput. Taamaalillutik aalajangersarneqarput siunnersuummi atuutsitsiviusussanut naleqqiussilluni oqariaatsit qitiusut inatsisissami qanoq paasineqarnissaat. Soorlu assersuutigalugu inatsisissatut siunnersuummi ilaapput nassuiaatit sananeqaatip qanoq paasineqarnissaanut tunngasut, sananeqaat pissusissamittut pinngortitameereersaq, sananeqaat røntgenimeersaq, nakorsatut nakorsaannermi atuinermi, sananeqaat radioaktivusaq, qinngortinnissamut illersuineq, qinngortinnermi, taamatut siunertaqanngitsumik qinngortinneq, atortut eqqaanni, init eqqaanni aamma naggataatigut suliffeqarfiup eqqaani.

Inatsisissatut siunnersuummi aalajangersarneqarpoq tunngaviusumik qinngornernik atuinermi aamma sunniuteqartitsinermi tunngaviit, tassa peqqissutsimut, aningaasaqarnermut aamma inuiaqatigiinnut imaluunniit qinngornernik atuinermi iluaqutissat allat tamatumunnga attuumassuteqartut nalorninartunut naligiisinneqassasut. Tassa piumasqaataavoq qinngornernik sunniinerup pisinnaanera aamma annertussusia sapinngisamik annikinnerpaatinniarneqassasaq, tamanna ingasaannagu piumasqaatigineqarsinnaassaaq.

Inatsisissamut nutaamut siunnersuummi qinngornerit ioninngortitsartut aamma qinngornernut illersorneqarnissamut akuersissuteqarnissamik aamma nalunaarsorneqarnissamik maleruaqqusanik aalajangersagaqarpoq. Taamaattumik piumasqaataavoq tassa sananeqaatinik radioaktivusunik ingerlatsineq suugaluartorluunniit akuersissummik pigisaqarnermik tunngaveqassasaq, taamatuttaaq taamatut nalunaarsimanissaq. Taamatuttaaq røntgenimi sananeqaatinik atuinermut tamanna atuuppoq.

Inatsisissatut siunnersuummi siunertaavoq qinngornernik atuinermi aamma qinngornernik eqqorneqarnermi killiliussatut piumasqaatit pisariaqartut aamma naammagineqartut qulakkeerneqarnissaat. Taamaattumik immikkut oqaasertaliunneqarput pitsaassutsimik qulakkeerinninnissamut piumasqaatit aamma ingerlaavartumik nalilersuisoqartarnissaa, taamaaliornikkut qulakkeerneqassallutik qinngortinnissamut illersorneqarnissamut iliuitsit sunniuteqarluartut aamma naleqquttut. Inatsimmi qitiutinneqarput kukkunerit aamma amigaataasut paasineqarnissaat, kiisalu taamaattoqaqqinnissaanik pinaveersaartitsisoqassasaq qinngornernik ioninngortitsisartunik aamma røntgenimi suliaqarnerni tamani.

Maleruaqqusanik sukumiinerusunik qinngornernik sunnerneqarsinnaanermut tunngasunik aamma tamatuma nakkutigineqarnissaanut, tamanna qinngornerit ioninngortitsisartut pillugit maleruagassaliornermi pingaaruteqartuuvoq.

Tamatuma saniatigut inatsisissatut siunnersuummi aalajangersagaqarpoq sunik pisoqartillugu maleruagassanik, tassa ajutoortoqartillugu imaluunniit ajunaartoqartillugu taamatuttaaq nakkutilliinissamat piumasaqaateqartarluni. Tamatumunnga atatillugu inatsisissatut siunnersuummi immikkut periarfissaliisoqarpoq immikkut iliuuseqarnissamat peqqussuteqarnissamat, tassa innuttaasut isumannaatsuunissaannik imaluunniit peqqinnissaannik qulakkeerinninnissamat tunngatillugu.

Inaarutaasumik ilanngunneqarput naammagittaalliornissamat aalajangersakkat aamma inatsimmik imaluunniit aalajangersakkanik kingusinnerusukkut inatsisissatut siunnersuutip kingunerisaanik saqqummersinneqartussanik unioqqutitsinermut atatillugu pineqaatissiissutaasussanik.

3. Pisortanut aningaasaqarnikkut aamma allaffissornikkut kingunerisassai

Statens Institut for Strålebeskyttelsemik (SIS) suleqatigiinnermut isumaqatigiissuteqarnermi Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmut isumalluutininik atuinissaq naatsorsuutigineqartariaqarpoq, taakkulu aningaasaqarnikkut killiliussat nalinginnaasut iluanni ingerlanneqarsinnaanngillat. Inatsisartut aningaasanut inatsisaannit aningaasaliissutissanik qinnuteqartoqartariaqassaaq, soorlu assersuutigalugu Narsami kuannersuarni aatsitassanik pii-aaffissaq assigisaaluunniit ingerlanneqassappat.

Tamatuma saniatigut naatsorsuutigineqartariaqarpoq qinngornerit ioninngortitsisartut aamma qinngortinnissamat illersorneqarnissamat iluanni sammisat pillugit nalunaarusiornerup suliarineqarnerani avataaneersunit ikiorserneqarnissaq. Aningaasartuutit ikiorserneqarnissamat naalakkersuisoqarfimmut aningaasaliissutit iluannit tiguneqarsinnaapput.

4. Inuussutissarsiutinik ingerlatsisunut aningaasatigut aamma allaffissornikkut kingunerisassai

Inuussutissarsiutinik ingerlatsisut allaffissornermi kinguneqartitsinermik misigisaqarumaarput, soorlu assersuutigalugu piumasaqaatinut, nalunaarsorneqarnissamat, taamatuttaaq illersuinissamat iliuuseqarnissamat il. il. attuumassuteqartuninik aningaasartuuteqartoqarsinnaassalluni.

5. Avatangiisinut, pinngortitamut aamma inuit peqqinnissaannut kingunerisassai

Qinngornerit ioninngortitsisartut, qinngornernut illersorneqarnissaq aamma røntgenimik atuinerup ataatsimut maleruagassiorneqarnissaannut siunertaavoq ilaatigut qinngornermik sunnertinnissap aammattaq taamatut siunertarineqanngitsumik qinngornermik ioninngortitsisartumik qinngortissinnaanermi navianartut annikillisinneqarnissaat, tamatumunnga ilanngullugit illersorneqarnissamat iliuusissat pillugit aamma tamatumunnga tunngatillugu piumasaqaatit.

6. Innuttaasunut kingunerisassai

Inatsimmi periarfissiissutigineqarpoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik eqqartuussisut akuersissuteqarteqqaarnagit sukkulluunniit qinngornernik sunnertinnernik misissuisinnaatitaasoq. Tamatuma kingunerisaanik inuttut namminertut inuuneqarnerup mianerineqarnissaa annikillisinneqarpoq, tamannalu Danmarkip naalagaaffiata inatsisaani tunngaviusuni illersorneqarpoq (KAL) § 72 aamma Den Europæiske Menneskerettighedskonvention art. 8. Naalackersuisoqarfimmit nalileqarpoq inatsimmit matumani aalajangersakkamit taassuminnga innuttaasut ikittuinnaat eqqorneqarnissaat.

Tamatuma saniatigut periarfissaliissuteqarpoq akuersissummik peqartoqarnissaa imaluunniit nalunaarsorneqarsimanissaq aallaaviussasut, tassa inatsisip kapitaliisa 4-aannut attuumassuteqartinneqarneq pineqartillugu, akuutissanik radioaktiviusunik, røntgenip pinngorfiinik, partikelacceleratorinik imaluunniit init aamma atortut tamatumunnga attuumassuteqartut pineqarpata.

7. Sunniutaasut allat malunnaateqarluartut

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit aamma Nunanut allanut Naalackersuisoq Inatsisartut 2015-imi ukiuunerani ataatsimiinnissaanni nunat tamalaat isumaqatigiissutaanni siuliani taaneqartuni 6-ini Kalaallit Nunaannut nangaassutaanerisa atorunnaarsinnissaat pillugu aalajangiiffigisassatut siunnersuummik saqqummiussissaaq. Tamatuma kingornatigut Inatsisartut aalajangiiffigissavaat nunani tamalaani isumaqatigiissutit pineqartut maleruaqqusaliallu taakkununnga ilaasut Kalaallit Nunaannut atuutissanersut. Kalaallit Nunaata taakkuninnga nangaassutinik 6-inik atorunnaarsitsinerata kingunerissavaa siunissami Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni nalinginnaasunik pitsaasumik iliornissamik eqqortitsinissaa. (IAEA-mi maleruaqqusat nalinginnaasut).

Taamaattumik Inatsisartut Inatsisaata matuma suliarineqarnera Kalaallit Nunaanni pissutsinut naleqqussagaassaaq, tamatumunnga ilutigitillugu nunani tamalaani maleruaqqusat nalinginnaasut eqqortinneqarnissaat qitiutillugu. Taamaalilluni inatsit Kalaallit Nunaanni inatsisaassaaq nunani tamalaani maleruaqqusanik nalinginnaasunik ilaqartoq soorluttaaq EU-p iluani piumasaqaatit nutaanerpaat attuumassutillit ilanngunneqassallutik.

8. Oqartussaasunik aamma kattuffinnik il. il. tusarniaaffiginneq

Siunnersuut tussarniaassutigineqarpoq piffissami 26. maajimit 2015 30. juunimut 2015 ukununnga:

Naalackersuisoqarfiit tamarmik, KANUKOKA, Nunatsinni Nakorsaaneqarfik, Kalaallit Nunaani Politimesteri, Kalaallit Nunaata Eqqartuussisuuneqarfia, Kalaallit Nunaanni Eqqartuussivik, Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi, Sulisitsisut aammattaaq Nittartakkami Tusarniaaffiusartoq. Tusarniaanermi akissuteqaatigineqartut Tusarniaanermut akissuteqaatit pillugit allakkiami takuneqarsinnaapput. Ilanngussaq 1 Qinnornerit ioninngortitsisartut pillugit aamma qinnornerit illersuuteqarnissaq pillugu Inatsisartut Inatsisaannut nr. xx, ulloq xx. xx 2015-imeersumut siunnersuummut oqaaseqaatit.

Aalajangersakkanut ataasiakkaanut oqaaseqaatigineqartut

§ 1-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersaavigineqarpoq inatsisip atuuffissaa qinnornerit suugaluartunilluunniit tamanik atuinermi aamma sunniteqartitsinerni qinnornerit sunniteqartitsinernut tamanut atatillugu. Taamaalillutik inatsimmi ilaatinneqarput ingerlatsinerit aamma qinnuartitsiffigitinnerit tamaasa, tassani innuttaasut, uumasut aamma naasut qinnornerit ioninngortitsisartunik sunnerneqartillugit imaluunniit sunnerneqarsinnaatillugit, tassa imaappoq qinnornerit radioaktiviisunik namminernik imaluunniit avataaniit. Innuttaasut ima paasineqassappat innuttaasut nalinginnaasut, innuttaasut ilaat aamma inuit ataasiakkat. Inuit, ilisimatusarluni ingerlatsinernut peqataasut aammattaaq takornariat, taamaalillutik aammattaaq pineqarput.

Imm. 2-mut

Imm. 2-mi erserpoq inatsimmi ilaatinneqanngitsut qinnornerit pinngortitami pisut imaanngippat imm. 3 tunngavigalugu allat ilanngunneqartut. Inatsimmi qinnornerit pinngortitami pisut nassuiaatigineqarput tassaasut atortussat radioaktiviisut pinngortitami pisut aamma inuit ingerlatsisimanerannit sunnerneqarsimanngitsut. Qinnornerit avataarsuaneersut inatsit tunngavigalugu aammattaaq pinngortitameersutut isigineqarput.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami Naalackersuisut pisinnaatinneqarput maleruaqqusanik aalajangersaanissamut pisunut ataasiakkaanut piviusunut imaluunniit suussutsinut aqunneqarsinnaasunut qinnornerit pinngortitameersunik pisoqartillugu, tamakku tamatumunnga ilutigitillugu peqqissutsimut inatsit tunngavigalugu sunniteqarsinnaappata. Piginnaatitsissut piviusunngortinneqassaaq nalunaarut atorlugu, tassani Sundhedsstyrelsenimit qinnornerit illersorneqarnissap iluani inatsimmik suliaqarneq ingerlanneqartoq aallaavigineqassaaq.

Imm. 4-mut

Inatsisip atuuttuuffianut tunngatillugu imm. 4-mi aalajangersarneqarpoq sulisartut, Kalaallit Nunaanni sulinermi avatangiisit pillugit inatsimmi ilaatinneqartut, inatsimmi ilaatinneqanngitsut. Tamanna imatut paasineqassaaq sulisartut Kalaallit Nunaanni nunami sulisut inatsimmi aalajangersakkanut tassa ilaatinneqanngitsut.

Akerlianik soorlu assersuutigalugu ilisimatusarnermik tunngaveqarlutik ilisimasassarsiornermut peqataasut, sulisartuunngitsut aammattaaq namminersorlutik inuussutissarsiutinik ingerlatsisut, soorlu biiliutilik imaluunniit innaallagialerisoq inatsimmi matumani ilaatinneqassapput.

Imm. 5-imut

Aatsitassanik sammisunut tunngatillugu ileqqoq atorneqartoq tassaavoq oqartussaasut ataatsimoortumik ataqatigiittumik suliaqartarnerat, tassani ingerlatsineq aatsitassanut inatsit tunngavigalugu ingerlanneqartarpoq pissutsit aamma mianerisassat attuumassuteqartut ataatsimoortumik aamma ataqatigiissaakkamik isummerfigineqartarlutik, tamatumunnga ilanngullugit isumannaallisaaneq, peqqissuseq aamma avatangiisit. Tamanna aalajangersaavigineqartarpoq manna tikillugu ileqqusoq malillugu, tassa Naalakkersuisut Aatsitassanut Ikummatissanullu Inatsit tunngavigalugu akuersissutinik nalunaaruteqarnerminni akuersissutitut tunngatillugu pissutsinut tamanut atugassarititaasunik aalajangersaasinnaammata. Aatsitassarsiornermik ingerlatsinerit akuersissuteqarneq tunngavigalugu ingerlanneqartut, ingerlanneqartussaapput nunani tamalaani pitsaasunik iliornissamik akuerisaasoq tunngavigalugu, tassani pissutsit assigisaasa iluanni. Tamanna imatut paasineqassaaq qinngornernut illersorneqarnissamut tunngatillugu suliffeqarfiit iliuuserisaat inatsisissatut siunnersuummi matumani maleruaqqusat malinnerisa saniatigut, taamatutaaq nunani tamalaani akuerisaasut ileqqut pitsaasut malillugit tamanna ingerlanneqassasoq. Tamatumani assersuutaasinnaapput IAEA-mi ilitsersuutit aamma maleruaqqusat uranisiorfinni sulinermut tunngatillugu.

Akuersissutini atugassarititaasunik aalajangersaanermut tunngatillugu, tassa isumannaallisaanermut, peqqissutsimut aamma avatangiisinut tunngatillugu aatsitassarsiorluni ingerlatsinermut ataasiakkaanut ataatsimoortumik piviusumik naliliineq apeqqutaassaaq, kisianni inatsisissatut siunnersuutip piumasaqaatai qinngornernut ioninngortitsisartunut aamma qinngornernut illersorneqarnissamut tunngasut minnerpaamik eqqortinneqarsimassapput. Nunani tamalaani ileqqunik pitsaasunik aalajangersaanerni ileqqunut tunngatillugu qinngornernut illersorneqarnissamut tunngatillugu tapertaasut nunani tamalaani ileqqut akuerisaasut nassaarineqarsinnaapput soorlu ALARP, BAT aamma BEP. Nunarsuaq tamakkerlugu aatsitassarsiorluni suliffissuaqarnermut allanngorartuarneranut ilisarnaatit tunngavigalugu maleruaqqusanik nalinginnaasunik atuuttut immikkuualuttunik taaguineq imaaginnassaaq pissutsit maannakkorpiaq qanoq innerinik oqaluttuarneq, taamaattumik siunertaalluassaaq atugassarititaasut akuersissutini aalajangersarneqarpata ilisimasat nutaat, aatsitassarsiornermik ingerlatsinerup ineriartorneranut attuumassuteqartut, tunngavigalugit.

Inatsisartut Inatsisaannut inatsisissatut siunnersuutip killiussatut inatsisitut killiliussatut piumasaqaatit pingaernerit aalajangersarpai kiisalu tamatuma kingorna piviusunngortitsisoqassaaq Nalunaarutit aqputigalugit. Tamakku aqputigalugit Naalakkersuisut qulakkeersinnaassavaat Kalaallit Nunaata aammattaaq aatsitassarsiornermut tunngatillugu atuuttunik maleruaqqusanut innersuussisinnaanissaa, tassa nunani tamalaani maleruaqqusanik nalinginnaasunik eqqortitsisunik IAEA-mi nunani tamalaani pitsaasumik iliornissamik eqqortitsisunik kiisalu EU-p maleruaqqusaliaani nutaanerpaamik piumasaqaatinik innuttaasut aamma sulisut peqqinnissaannik illersuisunik, tassa qinngornerit ioninngortitsisartut navianartuinut tunngatillugu eqqortitsisunik.

§ 2-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq taanna nassuiaatinik arlaqartunik imaqarpoq, taakku inatsimmik atuutsitsinermi paasinninnissamut sunniuteqarmata:

§ 3-mut

Imm. 1-imut

Inatsisissatut siunnersuutip uani aalajangersakkamik aalajangersarpaa sunaluunniit qinngornernik atuineq tulluartaussasoq aamma pitsaasumik siunertaqassasoq. Oqariaatsini taakkunani tunngaviupput peqqissutsimut, aningaasaqarnermut, inuiaqatigiinnut imaluunniit qinngornernik atuinermi iluaqutissat imaluunniit nalorninartut allat imminnut naliigiissasut.

Tassa piumasaqaataavoq qinngornernik sunniinerup pisinnaanera aamma qinngornernik sunniinerup annertussusia sapinngisamik annikinnerpaatinniarneqassasoq, piviusumik tamanna tulluartaumik pisinnaappat teknologimi ineriartornermut aamma ilisimatusarnermik tunngaveqartumik sammisami ilisimasanut allanut naleqqiussilluni.

Imm. 2-mut

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik piginnaatinneqarpoq aalajangiiffigisinnaallugu qinngornernik atuineq aalajangersimasoq imaluunniit sunniineq piviusoq tulluartaunngitsutut nalilersinnaallugu. Tamatuma saniatigut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup sukumiinerusumik maleruaqqusat atorlugit ilitsersuutiliornermigut tamatuminnga aalajangersaasinnaavoq.

§ 4-imut

Imm. 1-imut

Akuutissanik radioaktiviusunik ingerlatsinernut tamanut sugaluartulluunniit tunngatillugu tamatumunnga akuersissummik pigisaqarnissaq imaluunniit nalunaarsorneqarsimanissaq piumasqaataavoq. Aalajangersakkami erseqqissumik allanneqarput nunanit allanit eqqussuineq, nunanut allanut nioqquteqarneq, pigisaqarneq, atuineq, passussineq, tunniussineq, assartuineq aamma suujunnaartitsineq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit akuersissummik pigisaqartoqarnissaa imaluunniit nalunaarsorneqarsimanissaq piumasqaataasoq. Akuersissummik peqarnissamik imaluunniit nalunaarneqarsimanissamik piumasqaateqarneq saneqqunneqarsinnaanngilaq imaanngippat inatsimmi § 4, imm. 2 tunngavigalugu tamanna ersersinneqarsimasoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami ilaavoq Naalackersuisut sukumiinerusumik maleruaqqusanik aalajangersaanissamut piginnaatinneqarnerat sananeqaatit radioaktiviusut qanoq ilinikkut aammattaaq piumasqaatit suut tunngavigalugit inatsimmi maleruaqqusanut akuersissuteqartoqarnissaanut imaluunniit nalunaarsorneqarnissamut piumasqaatinut ilaatinneqannginnissaannut tunngasunik. Piginnaatinneqarneq piviusunngortinneqassaaq nalunaarut atorlugu, tassani sammisami danskit maleruaqqusaliaat qanillatorneqassapput, tamatumunngalu ilutigitiillugu nunat tamalaat akornanni pitsaasumik iliornissamut nalinginnaasutut atuuttut eqqortinneqassallutik.

Imm. 3-mut

Matumani aalajangersarneqarpoq sananeqaatinik radioaktiviusunik inuussutissanut, uumasut nerisassaannut, tarngutitut kusanarsaatinut, pinnarsaatinut aamma pinngussanut akuuineq, aammattaaq nioqqutissianik taamatut ittunik sananeqaatinik radioaktiviusunik akuneqarsimasunik eqqussuineq inerteqqaataasoq. Taamaattumik tamanna inatsisitigut akuerisaasunngortinneqarsinnaanngilaq akuersissuteqarneq aqutigalugu.

§ 5-imut

Imm. 1-imut

Sananeqaatinut radioaktiviusunut § 4-imi pineqartut assigalugit taamatuttaaq aalajangersarneqarpoq atortunik røntgenimik aamma partikelacceleratorinik atuinissaq taamaallaat pisinnaasoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit akuersissummik pigisaqarluni imaluunniit tassani nalunaarneqarsimalluni.

Tassani pineqarpoq piunasaqaat saneqqunneqarsinnaanngitsaq, tassa akuersissummik peqarnissaq imaluunniit nalunaarneqarnissap qulakkeerneqarnissaa sananeqaatinik røntgenimut tunngasunik imaluunniit partikelacceleratorinik atuinermut atatillugu, imaanngippat piunasaqaammik saneqqussinissaq aalajangersakkami imm. 3 tunngavigalugu ersersinneqarsimasoq.

Imm. 2-mut

Uani aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq Naalackersuisut maleruaqqusanik aalajangersaasinnaasut røntgenimut imaluunniit partikelacceleratorinik pigisaqarnermi Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit akuersissuteqartartussaasoq imaluunniit nalunaarneqarsimanermik pigisaqartuusussaasoq. Aalajangersakkami ammaassiffigineqarpoq røntgenimut atortunik pigisaqartoqarsinnaanera tamatumunnga ilutigitillugu atunngikkaluarlugit. Piginnaatitaaneq tamanna taamatuttaaq piviusunngortinneqassaaq nalunaarut aqqutigalugu.

Imm. 3-mut

Aalajangersagaq tunngavigalugu Naalackersuisut periarfissaqarput røntgenimut atortut, imaluunniit partikelacceleratorit ataasiakkaat akuersissuteqarnissamut imaluunniit nalunaarneqarnissamut piunasaqaatinut ilaatinneqannginnissaat pillugit maleruaqqusanik aalajangersaanissamut. Nalunaarut suliarineqassaaq, tassani ilaatinneqannginnissamut piunasaqaatit sukumiinerusumik aalajangersarneqassallutik. Nalunaarummi sammisami danskit maleruaqqusaat qanillatorneqassapput.

§ 6-imut

Imm. 1-imut

Naalackersuisut piginnaatinneqarput maleruaqqusanik aalajangersaasinnaanngortillugit makkununga ineriartortitsineq, pilersitsineq, ikkussuineq, aallartitsineq, misissuineq, sullissineq, passussineq aamma saneqaatinik piiianermut, ininik aamma atortunik, tamakku taamaallaat

suliffeqarfinnit suliarineqarsinnaanerannut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmit akuersissummik tunineqarsimasunit. Tamatuma kingunerisaanik imaappoq suliffeqarfiup akuersissutigineqarnissaa piumasaqaataangilaq, imaangippat Naalakkersuisut tamatumunnga maleruaqqusaliornissamut pisariaqartitsisut.

§ 7-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkap Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik periarfissaqalersippaa akuersissummik tunineqarsimasumik imaluunniit nalunaarsorneqarsimanermik utertitsisinnaanermik imaluunniit sananeqaatinik atuinissamut piumasaqaatinik allangortitsisinnaanermik, tamanna teknologiimi ineriartormik tunngaveqarpat imaluunniit sananeqaatit atorneqartut pillugit nalorninartoqarnera pillugu nutaanik ilisimasaqalernermik tunngaveqarpat.

Aalajangersakkap inatsimmut ilanngunneqarneranut pissutaavoq oqartussaasut teknologiimi ineriartormut naleqqiussisinnaaniassammata, tamatumalu kingunerisaanik akuersissutini piumasaqaatinik naleqqussaallutik. Tamatuma assigisaanik pingaartinneqarpoq oqartussaasut ilisimatusarnikkut aamma uppersaasorsorluakkat, sananeqaatinut atorneqartunut tunngatillugu nalorninartut pillugit ilisimalikkat nutaat tunngavigalugit, sananeqaatit atorneqartut pillugit piumasaqaatinik allangortitsisinnaanerat imaluunniit soorlu assersuutigalugu akuersissummik utertitsisinnaallutik imaluunniit atorunnaarsitsisinnaallutik.

§ 8-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami pisariaqartumik piumasaqaatigineqarpoq sananeqaatit, init aamma atortut suliarineqarnissaannut, inissineqarnissaannut, pequsersorneqarnissaannut, aserfallatsaaliorneqarnissaannut, nalunaarsorneqarnissaannut aamma isumannaallisarneqarnissaannut siunertaanngitsumik qinngortittoqarnissaannut nalorninartut pisinnaanerat aamma annertussusia sapinngisamik annikinnerpaatinniarneqarluni, tassa teknologiimi ineriartormut aamma pissutsinut ilisimatusarnermik ingerlatsinermik tunngaveqartunut sanilliussilluni.

§ 9-mut

Imm. 1-imut

Inatsisissatut siunnersuummi siunertaavoq qinngornermik atuinermi aamma qinngornermik eqqorneqarnermi killiliussatut piumasaqaatit pisariaqartut aamma naammagineqartut qulakkeerneqarnissaat. Taamaattumik aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq qinngornernik atuineq il. il. aamma qinngornernik eqqorneqarnissaq, tamatumunnga ilanngullugit isumannaatsuunissaq, nakkutilliineq, misissuineq, assartuineq, suujunnaarsitsineq, upalungaarsimanermit iliuusissat aamma pitsaassutsimik qulakkeerinnineq isumalluutunik naammaginartumik atuineq tunngavigalugu imatut aaqqissuunneqassasut, ingerlanneqassallutik aamma ingerlaavartumik nalilersorneqassallutik, taamaaliornikkut qulakkeerneqassallutik qinngortinnissamat illersorneqarnissamat iliuutsit sunniuteqarluassallutik aamma naleqquttuussallutik, taamaaliornikkullu kukkunerit tamarmik imaluunniit amigaataasut paasineqarsinnaassallutik aamma iluarsineqarsinnaassallutik, kiisalu taamaattoqaqqinnissaa pinaveersaartinneqassalluni.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Naalakkersuisut qinngortinnissamat illersorneqarnissamat iliuutsinik pitsaasunik aamma naleqquttunik sukumiinerusunik maleruaqqusamik aalajangersaasinnaanerat. Piginnaatitsissut tamanna ilaatigut assartuinermit aamma eqqagassanut suujunnaarsitsinermit tunngatillugu piviusunngortinneqartariaqarpoq, tak. imm. 1.

Piginnaatinneqarneq piviusunngortinneqassaaq nalunaarut atorlugu, tassani sammisami danskit maleruaqqusaliaat qanillatorneqassallutik, tamatumunngalu ilutigitillugu nunat tamalaat akornanni pitsaasumik iliornissamat nalinginnaasutut atuuttut eqqortinneqassallutik.

§ 10-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq inatsimmut ilanngunneqarpoq, taanna aqutigalugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik, oqartussaasutut periarfissinniarlugu sananeqaatinut, ininut aamma atortunut ataatsimut isiginnineq tunngavigalugu, taamatutaaq piviusumik nalorninartunik naliliinerit tunngavigalugit qinngornernik eqqortumik, taamatutaaq taamatut siunertaqarnani qinngornernik sunnertinnernut tunngatillugu piumasaqaateqarsinnaanissaa anguniarlugu. Tamatumunnga atatillugu pingaaruteqarnerpaavoq qinngornernik atuinerup imaluunniit sunniuteqartitsinerup sapinngisamik annikitsuutinnissaata anguniarneqarnissaa.

Tamanna assigalugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik oqartussaasutut atuinermit il. il. aamma qinngornernik sunniuteqartitsinermit ataatsimoortumik taamatuttaarlu piviusumik naliliineq tunngavigalugit piumasaqaateqarsinnaavoq.

§ 11-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami matumani aalajangersarneqarpoq inuit ataatsimut isigalugit qinngornernik ioninngortitsisartunik atuisut imaluunniit sunniuteqarfigineqartut atuinermut il. il. aamma sunnertinnermut tunngatillugu nalorninartut pillugit ilisimatinneqarnissaat.

Akerlianik soorlu assersuutigalugu ilisimatusarnermik tunngaveqarlutik ilisimasassarsiornermut peqataasut, sulisartuunngitsut aammattaq namminersorlutik inuussutissarsiutinik ingerlatsisut, soorlu biiliutilik imaluunniit innaallagialerisoq inatsimmi matumani ilaatinneqassapput.

Naatsorsuutigineqarpoq Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik qinngornernik atuinermi il. il. nalorninartut pillugit ilitsersuutininik suliaqarnissaa.

Imm. 2-mut

Sulisitsisut manna aalajangersagaq tunngavigalugu qinngortinnissamut illersuuteqarnissap isumannaatsumik ingerlanneqarnissaanut tunngatillugu sulisunik suliaqarneranni ilitsersuinissaminnut akisussaassusilerneqarput. Tamatumani eqqarsaatigineqarput sulisut imaani uuliasiornermik suliffissuarni sulisinneqartut aatsitassarsiornerup avataaniittut qinngornernut ioninngortitsisartunut illersorneqarnissaat. Akerlianik aatsitassarsiornerup iluani sulisunut isumannaallisaanermut piumasaqaatit Aatsitassanut Ikummatissanullu Inatsit tunngavigalugu akuersissutit aamma akuerineqarnerit malillugit malittarisassiuunneqarput, tak. inatsimmi § 1, imm. 5.

Imm. 3-mut

Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik piumasaqaatinik aalajangersaasinnaavoq sulisinneqartut aamma inuit taamaallaat immikkut ilinniagaqarsimasut, piginnaasaqartut imaluunniit misilittagaqartut kisimik qinngornernik atuinermi il. il. imaluunniit sumiiffinni qinngornertalinni sulisinnaanerannut tunngatillugu.

§ 12-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq manna tunngavigalugu aalajangersarneqarpoq manna, atuisut ataasiakkaat tassaasut namminneq akisussaaffeqartut qinngortittoornissamut illersornissamut innersuussutigineqartut eqqortissallugit, tassa qinngornerit atorlugit suliaqartoqarpat imaluunniit sumiiffinni qinngornertalinni passussisoqarpat, inatsimmi ilaatinneqartuni pillugit.

§ 13-imut

Imm. 1-imut

Qinngornernut illersorneqarnissamut iliuitsit ilaattut aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq suliffeqarfimmi atorfeqartoqassasoq qinngortinnissamut akisussaassuseqarluni ataqatigiissaarisumik Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmi akuerineqarsimasumik sananeqaatinik il. il. atuisoqartillugu, tassa Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit akuerineqarnissamik imaluunniit nalunaarsorneqarsimanissamut piumasaqaatitaqarfiusuni.

Imm. 2-mut

Tamatuma saniatigut Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit oqartussaasutut piumasaqaatigineqarsinnaavoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit akuerineqarsimasumik qinngornernut illersorneqarnissamik immikkut ilisimasaqartumik attuumassuteqartitsisoqarnissaa.

Imm. 3-mut

Qinngornernik nakorsaanermut atuisoqartillugu piumasaqaatitut aalajangersarneqarpoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit akuerineqarsimasumik suliffeqarfimmut attuumassuteqartoqarnissaa qinngornernut tunngatillugu inummik peqqinnissamut tunngasumik suliaqartumik aamma qinngornernut akisussaasuusumik fysikerimik.

Imm. 4-mut

Aalajangersakkap Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik piginnaatippaa qinngornernut akisussaasumik fysikerimik piumasaqaatiminnik saneqqussisinaaneranut, piviusumik naliliineq tunngavigalugu illersorneqarnissamut iliuitsit illersorneqarsinaanerat qulakkeerneqarsimanerannut naleqqiussilluni.

§ 14-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq manna tunngavigalugu Naalakkersuisut maleruaqqusanik aalajangersaasinnaapput inunnik nakorsatut nakorsaannermut tunngasuunngitsumik misissuisinnaanernut qinngornerit atorlugit pinerlussimanermi nakorsat paasiniaanerannut, sillimmasiinermut, isumannaallisaanermut imaluunniit pissutsinut allanut atatillugu. Piginnaatinneqarneq piviusunngortinneqassaaq nalunaarut atorlugu, tassani sammisami danskit maleruaqqusaliaat qanillattorneqassapput, tamatumunngalu ilutigitiillugu nunat tamalaat akornanni pitsaanerpaamik iliornissamut nalinginnaasutut atuuttut eqqortinneqassallutik.

§ 15-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq inuit naleqqutinngitsumik aamma taamatut siunertaqarnani qinngornernut illersorneqarnissaannik qulakkeerinninnissamut naleqqiussilluni pingaaruteqarpoq. Taamaalilluni aalajangersarneqarpoq inuit qinngornernik sunnerneqarsinnaanerannut qanoq annertussuseqartitsinissamut tunngasut, aammattaaq tamatuminnga nakkutilliinermut maleruaqqusanik suliaqartoqarnissaa. Naalakkersuisut pisussaaffimmik tamatuminnga piviusunngortitsinissaminnut piginnaatinneqarput. Piginnaatinneqarneq piviusunngortinneqassaaq nalunaarut atorlugu, tassani nunat tamalaat akornanni pitsaasumik iliornissamut nalinginnaasutut atuuttut eqqortinneqassapput, taamatutaaq nalunaarut inatsisinut suliarineqartunut Danmarkimi ingerlanneqartunut naleqqussarneqassaaq.

Nakkutigineqarsinnaasumik qinngornernik qinngortitsinermi annertussutsinut tunngaviutinneqassapput tunngavissaasut makku:

1. Tulluartautilugulu: Qinngornernik ioninngortitsisartunik atuinerni tamani iluaqutaasinnaasut nalorninartuusinnaasunut naligiissinneqassapput.
2. Pitsaanerpaaffik: Annertussutsit tamarmik sapinngisamik anguneqarsinnaasoq tunngavigalugu minnerpaaffimmiitinneqassapput.
3. Annertussutsinut killiussat: Inuit kikkulluunniit annertussutsinik tunineqassanngillat nalunaarummi annertussutsinut killiussatut aalajangersakkanik annertunerusunik.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami piumasaqaatigineqarpoq uuttortaanermik suliaqartut, taakku tassaasut imm. 1 tunngavigalugu nakkutilliinermik isumaginnittut, Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit akuerineqarsimanissaat.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq inunni taakkunani annertussutsinik imm. 1 tunngavigalugu uuttuisoqarsimappat taakku nalunaarsorneqarnissaannik. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup oqartussaasutut akisussaassuseqarfigaa aalajangersakkap malinneqarnissaanik qulakkeerinninnissaq.

§ 16-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Naalackersuisut annertussutsit qanoq annertutiginnissaannut aamma inassuteqarnissat qaffasissusissaannut aammattaaq tamatuminnga nakkutiginninnissamut maleruaqqusanik aalajangersaasinnaanerat. Piginnaatinneqarneq piviusunnigortinneqassaaq nalunaarut atorlugu, tassani sammisami nunat tamalaat akornanni pitsaasumik iliornissamut nalinginnaasutut atuuttut ersersinneqassapput, tamatumunngalu ilutigitillugu danskit maleruaqqusaliaat sukkulluunniit atuuttut qanillatorneqassapput.

Imm. 2-mut

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik piginnaatinneqarpoq aalajangersaanissaminut, tassa uuttortaanermik suliaqartut imm. 1 tunngavigalugu nakkutilliisuusut, taakku Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit akuerineqarsimanissaannut tunngasunik. Piginnaatitsissut piviusunnigortinneqassaaq piviusumik aalajangiinermi imaluunniit ilitersuusiorneq aqquutigalugu, tassani ersersinneqassapput akuersissummik peqalernissamut piumasaqaatit sukumiinerusut.

§ 17-imut

Imm. 1-imut

Isumannaatsuunissamut ilannguteqqillugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik piginnaatinneqarpoq piumasaqaateqarnissamut qinngornerit qaffasissusiannik nakkutilliinissamut

sumiiffinni pissutsit nalinginnaasut tunngavigalugit sananeqaatinik radioaktiviussunik malussarfiussanngikkaluartuni.

§ 18-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq tunngavigalugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik ajunaarnerit, ajutoornerit aamma pisunik sunniuteqarfigisanik pisoqaraangat tamakku pillugit ingerlaannartumik nalunaarfigineqartassasoq, tamakku siunertarineqanngitsumik inuit qinngornernik eqqorneqarnissaannik kinguneqarpata imaluunniit kinguneqarsinnaappata. Tamatumunnga ilutigitiillugu pisussaaffiuvoq Naalackersuisoqarfiup ilisimatinneqarnissaa tillittoqarpata, allatut tammartoqarpata imaluunniit ikuallattoqarpata sananeqaatit radioaktiviussut eqqorneqarlutik imaluunniit sananeqaatinik radioaktiviussunik nakkutigineqanngitsunik nassaartoqartillugu.

Imm. 2-mut

Naalackersuisut pisussaatinneqarpata maleruaqqusanik aalajangersaanissamut ilisimatitsisoqarnissaanut piumasqaateqarnermut tunngatillugu. Piginnaatinneqarneq piviusunngortinneqassaaq nalunaarut atorlugu, tassani sammisami danskit maleruaqqusaliaat qanillattorneqassapput.

§ 19-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik pissutsit ataqatigiissumik aqqissuussinertut isikkullit pillugit ilisimatinneqartarnissaa, taakku ataatsimut isiginnilluni qinngornernut illersornissamut sunniuteqarsinnaappata.

§ 20-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq tunngavigalugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik peqquneqarpoq immikkut ilisimasallit upalungaarsimatinneqarnissaannik piareersimatitsinissamut, ajutoornernut, ajunaarnernut imaluunniit sananeqaatinik atornerluinermut tunngatillugu ikiorsiisinnaasunik. Imaassanngilaq Naalackersuisoqarfik nammineq oqartussaasutut immikkut ilisimasalinnik upalungaarsimatitsissasoq, kisianni taamaattoqarnissaannik qulakkeerinnissaaq.

Imm. 2-mut

Naalackersuisunut piginnaatitsissut, tassa immikkut ilisimasallit upalungaarsimatinneqarnissaannut sukumiinerusunik maleruaqqusanik aalajangersaanissamik piumasqaataasooq, nalunaarutikkut piviusunnngortinneqarsinnaavoq, akuerineqarnissamut piumasqaateqarnikkut imaluunniit nunat tamalaat akornanni ilitersuutinut innersuussaqaarnikkut.

§ 21-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik peqquneqarpoq qinngornernik atuinermik aamma sunnertitsineramik nakkutiginninnissamut pisussaaffeqartutut. Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik sukkulluunniit eqqartuussisut akuersissuteqarteqqaarnagit sananeqaatinut, ininut, atortunut, nalunaarsukkanut, atuagarsuarni imaqaarnilianut, isumannaatsuunissamut aamma upalungaarsimanissamut pilersaarutinut uppernarsaasersuutit il. il. taakkununga tunngasut ilanngullugit isersinnaatinneqarpoq, takunnissinnaatinneqarpoq. Ilangullugu aalajangersarneqarpoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup nakkutilliinerminut atatillugu piumasqaatigisinnaagaa atortussiat attuumassuteqartut tunniunneqarnissaat, taakkununga ilanngullugit misissugassat misissorluagassaasut aamma uppernarsaasersuutit sugaluartulluunniit, taamatuttaaq assiliiviit atorlugit assinik imaluunniit uppernarsaasersuutissanik allanik iliuuseqarsinnaalluni.

Aalajangersakkami Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik immikkut ittumik pisoqartillugu inigisap ajortumiitsaaliugaalluinnarnissaanut aamma piginnittuussutsip ajortumiitsaaliugaalluinnarnissanik qaangiisinnaanissamik piginnaatinneqarpoq, tamakku Danmarkip naalagaaffiata inatsisaani tunngaviusuni illersorneqarput (KAL § 72) aamma den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) art. 8.

Ersersinneqarpoq KAL § 72, taama pisinnaatitaanissaq immikkut akuersissutigineqarsimassasooq aammattaaq inatsisitigut tunngaveqartoqarnissaa unioqqutitsissagaanni piginnittuussutsip ajortumiitsaaliugaalluinnarnissanik. Tamanna sukumiinerusunik itisilerneqarpoq (EMRK), art. 8, (2), imatut allassimammat:

“Oqartussaasut kikkulluunniit piginnaatitaaffimmut tamatumunnga innarleeqqusaanngillat, ilaatinneqanngillalli tamanna inatsimmik tunngaveqarpat aamma pisariaqarluni inuiaqatigiinni tamat oqartussaaqataa nerat tunngavigalugu ingerlasuni naalagaaffiup isumannaatsuunissaanik mianerinnilluni, kikkut tamarmik toqqissisimanissaannut imaluunniit nunap aningaasaqaarnikkut

atugarissaarneranut, eqqissiviilliornerit imaluunniit pinerlunneq pinngitsoortinniarlugit, peqqissuseq illersorniarlugu imaluunniit ileqqorissaarneq imaluunniit allat pisinnaatitaaffii aamma kiffaanngissusiat illersorniarlugit.”

Inatsimmi pingaarnertut siunertatut salliutinneqarput aamma siulliunneqarput inuit peqqissusiisa illersorneqarnissaat, tassa qinngornernit ajoqusiisinnaasunit, tamatuma EMRK-mi piumasaqaatit naammassivai.

Aalajangersakkami siunertaavoq peqqissutsip illersorneqarnissaanut atortoqarnikkut misissuinissamut, tamanna pilertortumik pisinnaassaaq eqqartuussivitsigut piffissamik atuiffiusussamik ingerlatsiteqqaarnani. Naatsorsuutigineqarpoq iliuuseqarnerup anguniakkamut naleqqiunneqarnissaa, tamatumanilu apeqqutaapput piviusumik susoqarpiarnera, tassunga ilanngullugit nalorninartoqarsinnaanersoq ingerlaannaq takusaqarsinnaaneq apeqqutaatillugu qatangiinnartitsisoqarsinnaanera. Tamakku saniatigut tamatigut piumasaqaatigineqarsinnaavoq oqartussaasut misissuiniarlutik iserniartut kinaassutsiminnik naleqqulluurtumik uppersaateqarnissaat.

Aalajangersagaq immikkorluinnaq ittuuvoq, tassa attuumassuteqarfia anikitsuaraalluni. Aalajangersakkami killiliussaasut inatsisip aqqissuunneqarneranut naleqqiussilluni kingunerissavaa innuttaasut taamaallaat ikittuinnannguit aalajangersakkap atuutsinneqarfianit eqqugaasinnaanerat.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik periarfissalerneqarpoq nakorsat nakorsaanermik suliaqarnerannut tunngatillugu nakkutilliinermi taamatuttaaq misissuisimanerni aamma katsorsaanerni paasissutissanik pissarsiaqarnissaaq ilaatinneqassasoq.

§ 22-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami ilaavoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik periarfissalerneqartoq iliuusissanik pisariaqartunik peqqussuteqarnissaminut, tassa qulakkeerniarlugu qinngornernut illersorneqarnissaaq. Piumasaqaataavoq Naalackersuisoqarfiup naliliinissaa illersorneqarnissamut iliuusissat pisariaqartuusut innuttaasut isumannaatsuunissaasa imaluunniit peqqinnissaasa navianartorsiortinneqarnerat pinngitsoortinniarlugu pisariaqartumik iliuuseqarnissamut. Innuttaasut ilaat imatut paasineqassaaq innuttaasut ataatsimoortut imaluunniit inuit ataasiakkat isumannaatsuunissaat imaluunniit peqqinnissaat. Inuit, ilisimatuserluni ingerlatsinerlutik peqataasut aammattaq takornariat, taamaalillutik aammattaq pineqarput.

§ 23-mut

Imm. 1-imut

Ilanngullugu aalajangersarneqarpoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup suliassat taamaattut kinguartinneqarsinnaanngitsut ingerlatsissinnaagai tamannalu suliffeqarfiup pineqartup akilissagaa aamma akisussaaffigisagaa, taamaattut Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfimmit qinngornernut illersorneqarnissap qulakkeerneqarnissaanut pisariaqartutut isigineqarpata.

§ 24-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkap Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik peqqussuteqarfigaa makkuninnga pisussaaffeqartoq pissutsinut qinngornernik atuinermi aamma qinngornernut illersorneqarnissamut malinnaanissaminut. Ilanngullugulu aalajangersarneqarpoq Naalackersuisoqarfik siulliulluni iliuuseqassasoq qulakkeerniarlugu innuttasut imaluunniit taakku ilaat, uumasut aamma avatangiisit pisariaqanngitsumik qinngornernik sunnerneqannginnissaannut tunngatillugu, tamatumani mianerineqassapput tulluartuunerat aamma pitsaasumik siunertaqarnerat kiisalu annertussutsimik killiliinermi ileqqusussat. Innuttaasut ilaat imatut paasineqassaaq innuttaasut ataatsimoortut imaluunniit inuit ataasiakkat isumannaatsuunissaat imaluunniit peqqinnissat. Inuit, ilisimatusarluni ingerlatsinernut peqataasut aammattaaq takornariat, taamaalillutik aammattaaq pineqarput.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik sananeqaatinik aamma qinngornernik nakkutilliisuunermini naleqqussaassasoq qinngornernik sunnerneqarnissap qanoq pisinnaaneranut aamma tamatuma nalorninassusianut naleqqiussilluni.

Imm. 3-mut

Aalajangersagaq manna tunngavigalugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik peqquneqarpoq aalajangersaaqqullugu aamma qulakkeerineqqullugu illersorneqarnissamut iliuuseqarnissanik

naleqqussakkanik, tassa piviusumik naliliineq tunngavigalugu qinngornernik immikkut pisoqartillugu peqqissuseq eqqarsaatigalugu tamanna sunniuteqartumik kinguneqarsinnaappat. Imm. 4-mut

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik aalajangersakkap kingunerisaani peqquneqarpoq qinngornernut illersorneqarnissamut tunngatillugu oqartussaasunut allanut attaveqarnissamut aamma suleqatigiinnissamik pilersitsinissamut.

Imm. 5-imut

Aalajangersagaq taanna tunngavigalugu Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik peqquneqarpoq nunat tamalaat akornanni qinngornernut illersorneqarnissamut tunngatillugu suleqatigiinnernut peqataassasoq. Aalajangersakkamut tunngaviusutut isigineqassaaq Kalaallit Nunaata qinngornernut illersuinissamik sammisamut tunngatillugu misilittagaqannginnera, aamma pingaaruteqarluinnartuummat tamatumunnga tunngatillugu ineriartornermut malinnaanissaq.

§ 25-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq tunngavigalugu Naalackersuisut maleruaqqusanik aalajangersaasinnaapput nakkutilliinermut, siunnersuineranut aamma ikiuilluni suliaqarnermut matussutaasussanik akitsuutininik akiliuteqartarnissamut maleruaqqusanik.

Imm. 2-mut

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup aalajangersagaq tunngavigalugu suliffeqarfinnit peqqusisinnaavoq pisussaaffiliilluni immikkut aningaasartuuteqarneranut matussusiinissamut, tamakku unioqqutitsinernit paasineqartut kingunerisaannik pisimappata.

§ 26-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfiup piumasaqaatai, naammasseqqusai aamma aalajangersagai inatsimmit matuminnga tunngaveqartut allaffissornikkut oqartussaasunut allanut ingerlateqqinneqarsinnaanngitsut.

§ 27-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarput inatsimmik matuminnga aamma inatsisip malitsigisaanik allaffissornikkut maleruaqqusalianik unioqqutitsineq pineqaatissiissutaassasoq pillaammik akiliisitsinermik imaluunniit qaammatit pingasut angullugit paarnaarussaaneermik, imaangippat inatsit alla tunngavigalugu annertunerusumik pineqaatissiisoqarnissaanik pisuussuteqartoqartoq. Immikkut sakkortunerusumik pissutissaqartoqarpat pineqaatissinneqarneq annertusineqarsinnaavoq ukiuni marlunni paarnaarussaaneermut.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami ilaapput ingerlatsiviit il. il. (inunnik akisussaasunik) pineqaatissinneqarnissaannut periarfissaliinerit Kalaallit Nunaanni Pinerlunnermut Inatsimmi kapitali 5 tunngavigalugu maleruaqqusat malillugit.

§ 28-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq Inatsisartut Inatsisaata qaqugu atuutilersinneqarnissaa.